

Sygn.akt III AUa 146/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie 17 kwietnia 2019 r. w B.

sprawy z odwołania W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 18 stycznia 2019 r. sygn. akt III U 372/18

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

SSA Bożena Szponar – Jarocka SSA Sławomir Bagiński SSA Barbara Orechwa-Zawadzka

Sygn. akt: III U 146/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w decyzji z 18.04.2018 r., odmówił W. M. wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją z 31.08.2001 r., odmawiającą prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Odwołanie od tej decyzji złożył W. M.. Zarzucił naruszenie:

- **art. 114 ust. 1 pkt 1e-f ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz**
- **art. art. 6, 7 78, 80 i 107 § 3 k.p.a. w zw. z art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez niewyjaśnienie stanu faktycznego sprawy, nierozważenie sposób wszechstronny zebranego materiału dowodowego, naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów.**

W uzasadnieniu ubezpieczony stwierdził, że przedłożył organowi rentowemu nowe dowody w szczególności orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 12.09.2001 r. oraz historię choroby z poradni zdrowia psychicznego od 23.04.2001 r. do 25./.11.2011 r.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wnosił o jego oddalenie, podnosząc brak przesłanek do wznowienia postępowania. W ocenie ZUS – obecnie - odwołujący nie przedstawił nowych dowodów, które miałyby wpływ na prawo do tego świadczenia.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z 18 stycznia 2019r. zmienił zaskarżoną decyzję i wznowił postępowanie zakończone decyzją z 31.08.2001r.

Sąd Okręgowy ustalił, że 19.06.2001 r. odwołujący złożył do (...) Zespołu (...) o Niepełnosprawności w O. wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności. Orzeczeniem z 12.09.2001 r. zaliczono go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności o symbolu P na okres do 30.09.2004 r. i wskazano, że stopień ten istnieje od 19.09.2001 r. , tj. od daty złożenia wniosku.

Decyzją z 31.08.2001 r. (znak: 1- (...)) Oddział ZUS, po rozpatrzeniu wniosku z 20.06.2001 r., odmówił odwołującemu W. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 58 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podstawą wydanej decyzji było orzeczenie lekarskie Lekarza Orzecznika ZUS z 19.07.2001 r. uznające W. M. za zdolnego do pracy.

Od powyższej decyzji W. M. złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie. Po rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 20.06.2002 r., sygn. akt XIII U 14618/01 oddalił odwołanie. Wydanie wyroku poprzedzone zostało przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu specjalisty chorób oczu, specjalisty otolaryngologa i foniatrii oraz specjalisty psychiatrii. Biegli w swoich opiniach stwierdzili, że W. M. nie jest osobą niezdolną do pracy w jakimkolwiek stopniu.

23.03.2018 r. odwołujący złożył wniosek o wznowienie postępowania zakończonego decyzją ZUS o odmowie przyznania prawa do renty z 31.08.2001 r. i zmianę tej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty od 25.06.2001 r. do 31.03.2010 r.

Organ rentowy stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją z 31.08.2001 r. odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż zgodnie z art.114 ust. 1 pkt 1 e wyżej wymienionej ustawy, uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres 5 lat, w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5, a od dnia wydania decyzji upłynął okres 5 lat.

W ocenie Sądu Okręgowego podstawą do wznowienia postępowania było złożone przez odwołującego orzeczenie z 12.09.2001 r., w którym zaliczono odwołującego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności o symbolu P na okres do 30.09.2004 r. i wskazano, że stopień ten istnieje od 19.09.2001 r. (prawidłowo od 19.06.2001 r.).

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dowodem uzasadniającym ponowne ustalenie prawa do świadczenia może być właściwie wszystko, co wpływa na prawo do świadczenia bądź jego wysokość, chociaż można mieć wątpliwość, czy organ rentowy już po wszczęciu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia ma tak szerokie kompetencje do przeprowadzenia postępowania dowodowego, skoro ustawa wyraźnie, co może być dowodem w sprawie. Biorąc zatem pod uwagę zakres postępowania dowodowego przed organem rentowym, należałoby przyjąć, że o ile wszczęcie postępowania o ponowne ustalenie (wznowienie postępowania) może

uzasadniać każda okoliczność, o tyle decyzja kończąca postępowanie może być oparta wyłącznie na dowodach przewidzianych w przedmiotowym akcie prawnym bądź też w innych przepisach znajdujących zastosowanie, a odnoszących się do dowodów mogących mieć znaczenie dla nabycia prawa do świadczenia. Stąd też, gdyby się okazało, że nowy dowód w sprawie nie może zostać uwzględniony w postępowaniu przed organem rentowym ze względu na ograniczenia dowodowe np. dowód z zeznań świadków, to organ zobowiązany jest do wydania decyzji odmownej w zakresie odmowy przeliczenia emerytury i dopiero w razie złożenia odwołania możliwa byłaby zmiana zaskarżonej decyzji, a organ ponosiłby z tego tytułu odpowiedzialność w ramach art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (tak - teza 30 do art.114 Krzysztof Ślebzak - Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz pod red. Beaty Gudowskiej, Wydawnictwo C.H. Beck 2013, str. 715-716). Podzielając powyższy pogląd Sąd Okręgowy uznał, że przedłożenie nowych dowodów jest również nową okolicznością, istotną dla rozpoznania sprawy. Za pośrednictwem nowych dowodów wskazuje się zatem jednocześnie na nowe okoliczności – por. wyr. SN z 24.3.2011 r., I UK 317/10, OSNP 2012, Nr 7–8, poz. 101; wyr. SN z 21.9.2010 r., III UK 94/09, L.).

Ostatnim warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń jest, aby nowe dowody lub okoliczności miały wpływ na prawo do świadczeń lub wysokość. Chodzi o związek ścisły o charakterze instrumentalnym oznaczający, że przedmiotowe przesłanki bezpośrednio lub pośrednio mają znaczenie dla nabycia, realizacji bądź ustania prawa do świadczenia i niewątpliwie wskazany dowód dotyczy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy odwołującego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w tym postępowaniu nie może oceniać nowych dowodów, gdyż przedmiotem orzekania jest treść zaskarżonej decyzji, która dotyczy podstaw wznowienia – badaniu podlegało czy były przesłanki do wznowienia, czy też nie.

W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy w po wszczęciu postępowania winien ocenić ten nowy dowód, z uwzględnieniem ograniczeń dowodowych i wydać decyzję - albo o ponownej odmowie wszczęcia postępowania lub decyzję uwzględniającą w całości lub części żądanie ubezpieczonego. W przypadku złożenia odwołania będzie ona przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia przez sąd, W tym względzie Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku SN z 21.02.2017 r., II UK 740/15, Legalis 1587576. W orzeczeniu tym SN stwierdził, że nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych warunkujących nabycie prawa do konkretnych świadczeń. Podstawową regułą rządzącą tymi stosunkami prawnymi jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną prawomocnych orzeczeń sądu, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego. Tak więc zmiana okoliczności, jaka nastąpi po wydaniu prawomocnego orzeczenia sądu ubezpieczeń społecznych, otwiera stronie drogę do ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu cywilnym. Nowe dowody mogą dotyczyć faktów stanowiących przedmiot ustaleń w poprzednim postępowaniu o to świadczenie, byle byłyby to dowody wówczas istniejące, lecz niepowołane przez stronę. Celem ich wskazania przez wnioskodawcę jest wszakże ustalenie okoliczności faktycznych (potwierdzenie prawdziwości lub fałszywości twierdzeń o faktach) istniejących przed wydaniem wcześniejszej decyzji, mających wpływ na powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokości.

Sąd Okręgowy wskazał, że ujawnione okoliczności muszą istnieć przed wydaniem decyzji, co dotyczy również rozstrzygnięć wydanych przez sąd w wyniku złożenia odwołania. Chodzi zatem o okoliczności, które istniały przed wydaniem prawomocnej decyzji i które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, natomiast nie ma znaczenia to, czy owe okoliczności były znane organowi rentowemu, a mimo to ich nie powołał, czy też były mu nieznane i dlatego z nich nie

skorzystał (por. uchwała SN z 8 sierpnia 2007 r., II UZP 3/07, OSNP 2007/23-24/355, wyrok SN z 12 stycznia 2001 r., II UKN 182/00, OSNAPiUS 2002/17/419). Nie ulega wątpliwości, a wynika to z akt rentowych i akt Sądu Okręgowego w Warszawie XIII U 146/01, iż odwołujący nie przedstawiał ani w ZUS ani przed ww. sądem tegoż orzeczenia (...).

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że z art. 57 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy emerytalnej w związku z art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej wynika konieczność wzięcia pod rozwagę - w trakcie prowadzenia postępowania dowodowego i przy dokonywaniu ustaleń faktycznych - orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (por. np. wyroki z 28 stycznia 2004 r., II UK 222/03, OSNP 2004 Nr 19, poz. 340; z 11 lutego 2005 r., I UK 177/04, OSNP 2005 Nr 18, poz. 290; z 28 września 2011 r., I UK 96/11, LEX nr 1102261; z 14 czerwca 2012 r., I UK 17/12, LEX nr 1229807; z 9 października 2014 r., II UK 11/14, LEX nr 1545033). W orzeczeniach tych podkreśla się, że aczkolwiek orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie przesądza o ustaleniu niezdolności do pracy w rozumieniu ustawy emerytalnej ze względu na odmiennność celów i przesłanek ustalenia stopnia niepełnosprawności i niezdolności do pracy, to jednak nie może być ignorowane. Stwierdzenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wiąże się bowiem ze stwierdzeniem niezdolności do pracy albo zdolności do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymaganiem pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Stwierdzenie zdolności do pracy w rozumieniu ustawy emerytalnej w przypadku osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności musi być zatem poprzedzone dokonaniem analizy orzeczenia o ustaleniu tego stopnia niepełnosprawności i jego przesłanek. Tymczasem, skoro skarżący zaoferował dowód w postaci orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a więc stwierdzający fakty istniejące w czasie wydania zaskarżonej decyzji należy dokonać oceny stanu zdolności (niezdolności) skarżącego do pracy w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej z uwzględnieniem przesłanek, na podstawie których uzyskał on orzeczenie o niepełnosprawności (tak - wyrok SN z 14 grudnia 2017 r. II UK 629/16, Lex).

Sąd Okręgowy wskazał, że celem ponownego ustalenia prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jest usuwanie wad sprowadzających się do uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygania o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od spełnienia których zależy przyznawanie uprawnień ubezpieczonych. Chodzi zatem o rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały *ex lege* przed wydaniem weryfikowanych decyzji rentowych oraz niezgodności zawartego w nich rozstrzygnięcia z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją zainteresowanych (por. wyroki SN: z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 247/09, LEX nr 585725 i z dnia 13 września 2011 r., I UK 124/11, LEX nr 1026625, postanowienie SN z dnia 20 września 2011 r., IBU 4/11, LEX nr 1101321).

Postępowanie w sprawie ponownego ustalenia prawa do świadczenia nie jest ograniczone przez ustawodawcę terminem do wystąpienia przez zainteresowanego ze stosownym wnioskiem. Nie ma żadnych ograniczeń w tym zakresie, również w przypadku postępowania wszczynanego z urzędu. Ziszczenie się przesłanek do ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości powoduje, że postępowanie toczy się na nowo i obejmuje ocenę wszystkich warunków wymaganych do ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości (por. wyrok SN z 21 kwietnia 2004 r., II UK 286/03, LEX nr 970136).

Art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej obejmuje zarówno sytuacje, w których decyzja organu rentowego uprawomocniła się z upływem terminu do wniesienia odwołania, jak również skutek wyroków oddalających odwołania od decyzji odmownej, przy czym w przypadku wyroków

uprawnionym do złożenia wniosku o ponowne ustalenie prawa do świadczenia lub jego wysokości jest zainteresowany, który musi wykazać istnienie stosownych przesłanek wynikających z ust. 1 (por. wyrok SN z 29.03.2012 r., I UK 299/11, LEX nr 1313681).

W przeciwieństwie do przesłanki wykrycia nowych dowodów, ujawnione okoliczności nie muszą być "nowe" (por. uchwała SN z 8.08.2007 r., II UZP 3/07, OSNAPiUS 2007/23-24/355, wyrok SN z 21.04.2004 r., II UK 286/03, LEX nr 970136). Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie pojęciu "okoliczności" nadaje się szerokie znaczenie, obejmując nim ogół wymagań formalnych i materialno-prawnych związanych z ustaleniem decyzją rentową prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Chodzi zatem nie tylko o fakty warunkujące powstanie prawa do świadczeń, lecz także uchybienie normom prawa procesowego lub materialnego przez organ rentowy, wpływające potencjalnie na dokonanie w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanych ("Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytury pomostowe. Komentarz", pod red. B. Gudowskiej i K. Ślebzaka, Warszawa 2013, str. 717).

Wbrew twierdzeniom organu rentowego, okoliczności, o których mowa w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, mogą dotyczyć stanu zdrowia osoby ubezpieczonej (por. wyrok SN z dnia 18 grudnia 2014 r., II UK 96/14, LEX nr 1642878).

W tej sprawie chodzi o wznowienie postępowania na korzyść ubezpieczonego, w związku z czym do rozpoznania wniosku odwoływającego jak najbardziej uprawniony jest organ rentowy, iż zgodnie z art. 114 ust. 1 f ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie stosuje się ust. 1e (negatywnej przesłanki wznowienia tj. upływu 5 lat od dnia wydania decyzji), jeżeli w wyniku uchylecia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 w/w przepisu osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia.

Apelację od tego wyroku złożył organ rentowy. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił

1) naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (j. t. : Dz. U. z 2018 r.; poz. 1270 ze zm.) poprzez uznanie, iż zaszły przesłanki do wznowienia postępowania zakończonego decyzją z dnia 31.08.2001 r. odmawiającą W. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy;

2) naruszenie zasad prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nienależyte rozważenie zebranego materiału dowodowego znajdującego się w aktach rentowych ubezpieczonego i pominięcie w jego ocenie faktu złożenia organowi rentowemu przez odwoływającego orzeczenia (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w O. z 12.09.2001 r. przy wniosku o rentę z 10.09.2004 r., dokonania oceny tego orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS 5.10.2004 r., a w rezultacie pominięcie, że orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w O. z 12.09.2001 r. było przedmiotem oceny w toku rozpatrywania wniosku o rentę z 10.09.2004 r., co spowodowało błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że orzeczenie (...) z 2001 r. nie było znane organowi rentowemu aż do 23.03.2018 r. i uzasadnia wznowienie postępowania zakończonego decyzją z 31.08.2001 r.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu stwierdził, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 12.09.2001 r., nie jest nowym dowodem uzasadniającym ponowne przeprowadzenie postępowania w zakresie decyzji z 31.08.2001 r. Organ rentowy podniósł, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane już po wydaniu decyzji Nadto było ono złożone organowi rentowemu 10.09.2004 r. wraz z wnioskiem o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Orzeczenie to było oceniane przez organ rentowy w tym postępowaniu i było brane pod uwagę przez lekarza orzecznika ZUS, który wskazał, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 2001 r. budzi zastrzeżenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Uzasadniony jest zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nienależyte rozważenie zebranego materiału dowodowego znajdującego się w aktach rentowych ubezpieczonego. Sąd pierwszej instancji pominął bowiem, że W. M., wraz z wnioskiem o rentę, 10.09.2004 r. złożył organowi rentowemu orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w O. z 12.09.2001 r. Orzeczenie to 5.10.2004 r. zostało ocenione przez lekarza orzecznika ZUS. (k. 26 i 37 akt ZUS – dokumentacja lekarska)

Dodatkowo ustalić też należy, że po rozpatrzeniu wniosku o rentę z 10.09.2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 27.10.2004 r. odmówił W. M. prawa do renty. Odwołanie od tej decyzji oddalił Sąd Okręgowy w Ostrołęce prawomocnym wyrokiem z 31.05.2005 r. w sprawie III U 1949/04 (akta ZUS z wniosku no rentę z 10.09.2004 r. – k. 14 i 21).

Prawidłowo sąd pierwszej instancji uznał, że ograniczenia czasowe odnośnie uchylenia lub zmiany wcześniejszej decyzji przewidziane w art. 114 ust. 1e ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz.U.2018.1270 ze zm.), zwana dalej „ustawą emerytalną”, nie mają zastosowania w sytuacji, kiedy w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości. W konsekwencji organ rentowy, mimo upływu terminów określonych w art. 114 ust. 1e ustawy emerytalnej nie może odmówić zbadania merytorycznych przesłanek wznowienia przewidzianych w art. 114 ust. 1 tej ustawy, a w wypadku ich stwierdzenia nie może odmówić zbadania merytorycznych przesłanek przysługiwania prawa do świadczenia, w sytuacji kiedy wniosek zmierza do przyznania prawa do świadczenia w wyższej wysokości lub świadczenia w wyższej wysokości.

Tym niemniej ostatecznie stanowisko sądu pierwszej instancji nie jest uzasadnione.

Wznowienie postępowania przewidziane w art. 114 ustawy emerytalnej jest wynikiem zmiany stanu wiedzy organu rentowego o dowodach lub okolicznościach, które miały miejsce przed wydaniem decyzji, bądź także w chwili wydawania decyzji (art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej).

Orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w O. z 12.09.2001 r. nie zatem dowodem, o którym mowa w art. 114 ust. 1 czyli dowodem istniejącym przed wydaniem decyzji. Decyzja dotycząca niepełnosprawności została bowiem wydana po wydaniu decyzji rentowej z 31.08.2001 r. Tym niemniej orzeczenie o niepełnosprawności stwierdza okoliczność istniejącą przed wydaniem decyzji. Wynika z niego bowiem, że umiarkowany stopień niepełnosprawności orzeczono od 19.06.2001 r.

Nie ma to znaczenia o tyle, że – jak słusznie wskazuje apelacja - orzeczenie to było złożone przez wnioskodawcę w postępowaniu o rentę w 2004 r. Podlegało ono w ocenie lekarza orzecznika i ostatecznie nie stwierdzono niezdolności do pracy. Ponadto wznowienie postępowania w trybie art. 114 ust. 1 nie ma służyć samemu wznowianiu postępowania. Ma służyć realizacji prawa do świadczenia. Nie jest konieczne aby realizacja prawa do świadczenia nastąpiła natychmiast, np. w przypadku świadczenia zawieszzonego w danej chwili. Chodzi jednak o sytuację kiedy wypłata świadczenia przynajmniej jest możliwa, a zatem o sytuację kiedy przyznanie (ustalenie) prawa do świadczenia może, choćby hipotetycznie, w przyszłości wpłynąć na prawo do realizacji świadczenia.

W niniejszej sprawie takiej perspektywy nie ma. Jakkolwiek z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej nie wynika, czy chodzi o prawo do świadczenia w znaczeniu ustalenia uprawnień, czy ustalenia uprawnień i realizacji świadczenia, tym niemniej wykładnia prawa nie może abstrahować od reguł racjonalności. Nie może być oderwana od kompleksowej oceny art. 114 ustawy emerytalnej. W tym kontekście ważna jest też treść art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowi:

W razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W. M. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do świadczenia 23.03.2018 r. Z powyższego wynika, że nawet gdyby stwierdzono błąd organu rentowego wydającego decyzję z 31.08.2001 r., to wypłata świadczenia mogłaby ewentualnie dotyczyć okresu 3 lat poprzedzających marzec 2018 r., czyli okresu od 1.03.2015 r. Tymczasem w tym okresie – od 1.07.2013 r., wnioskodawcy przysługiwała już renta (pismo ZUS z 25.04.2017 r. – k. 147 akt ZUS z wniosku o rentę z 23.04.2014 r.).

Ponadto brak jest jakichkolwiek podstaw do ponownego ustalenia prawa do świadczenia - wznowienia postępowania zakończonego decyzją z 27.10.2004 r. (decyzja k. 14 akt ZUS z wniosku o rentę z 10.09.2004 r.). Organ rentowy wydając tą decyzję znał orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, a orzeczenie lekarza orzecznika odnosi się do orzeczenia o niepełnosprawności. Tak więc z tego punktu widzenia rozważać można by kwestię prawa do świadczenia przed miesiącem złożenia wniosku w 2004 r., tj. przed wrześniem 2004 r. Jednakże jak wskazano wcześniej nie jest to uzasadnione z uwagi na treść art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Dodatkowo podkreślić należy, że wskazywana w odwołaniu historia choroby nie jest nowym dowodem ponieważ dokument ten był złożony w postępowaniu o rentę zakończonym decyzją z 31.08.2001 r. (k. 7-9 akt ZUS- dokumentacja lekarska).

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok podlegał zmianie na podstawie art 386 § 1 k.p.c.

Barbara Orechwa-Zawadzka Sławomir Bagiński Bożena Szponar-Jarocka